

ПАГОНЯ

**У гонар Дэкларацыі
аб суверэнітэце**

Гарадзенскі гарыканкам даў дазвол грамдзянам Алесяю Лобану і Сяргею Антусевічу на правядзенне 27 ліпеня двух палутарагадзінных пікетаў з нагоды прыняціці Дэкларацыі аб суверэнітэце Рэспублікі Беларусь.

Прадугледжваецца, што ў кожнай акцыі прымуць удзел да 20 чалавек. Пікеты пройдуть на найбольш людных месцах Гродна. Улады задаволілі таксама заяву кіраўніку дэмакратычных партыйных і грамадскіх арганізацый, якія ўваходзяць у склад Каардынацыйнага камітэта «Гродзенская ініцыятыва», на арэнду Палаца культуры «Юнацтва» для арганізацый ўрачыстага схода. У праграме схода прадугледжаны выступленні дэпутата Вярхоўнага Савета Беларусі, лідараў рэгіянальных няўрадавых арганізацый, ветэранаў дэмакратычнага руху рэгіёна і канцэрт.

Чакаецца, што ў сходзе прымуць 450 чалавек.

Аnton Лабовіч

**Памежны пераход
«Бераставіца -
Баброўнікі» адкрыеца
сёння. Магчыма...**

Адкрыццё памежпераходу «Бераставіца - Баброўнікі» для пропуску легкавых аўтамабіляў і аўтобусаў перанесена на сёння - 27 ліпеня.

Адкрыцьцё перахода для праезду легкавога аўтатранспорту планавалася 20 ліпеня. Гэта звязана з эканамічнай іншага памежпераходу - «Брузгі - Кузніца», які з 1 жніўня закрыеца на трох з паловай месяцы. Меркавалася, што з 20 ліпеня па 1 жніўня праезд для транспартных сродкаў усіх відаў будзе адкрыты праз аўтобус гэтыя памежпераходы. Аднак беларуская частка пераходу «Бераставіца - Баброўнікі» аказаўлася непадыходзячай для новаўвядзення.

Зараз там ідзе ўкладка асфальту, вядуцца іншыя дарожныя работы, якія павінны быць завершаны да 27 ліпеня. З гэтага дня і плануеца арганізація пропуск праз пераход транспартных сродкаў усіх відаў.

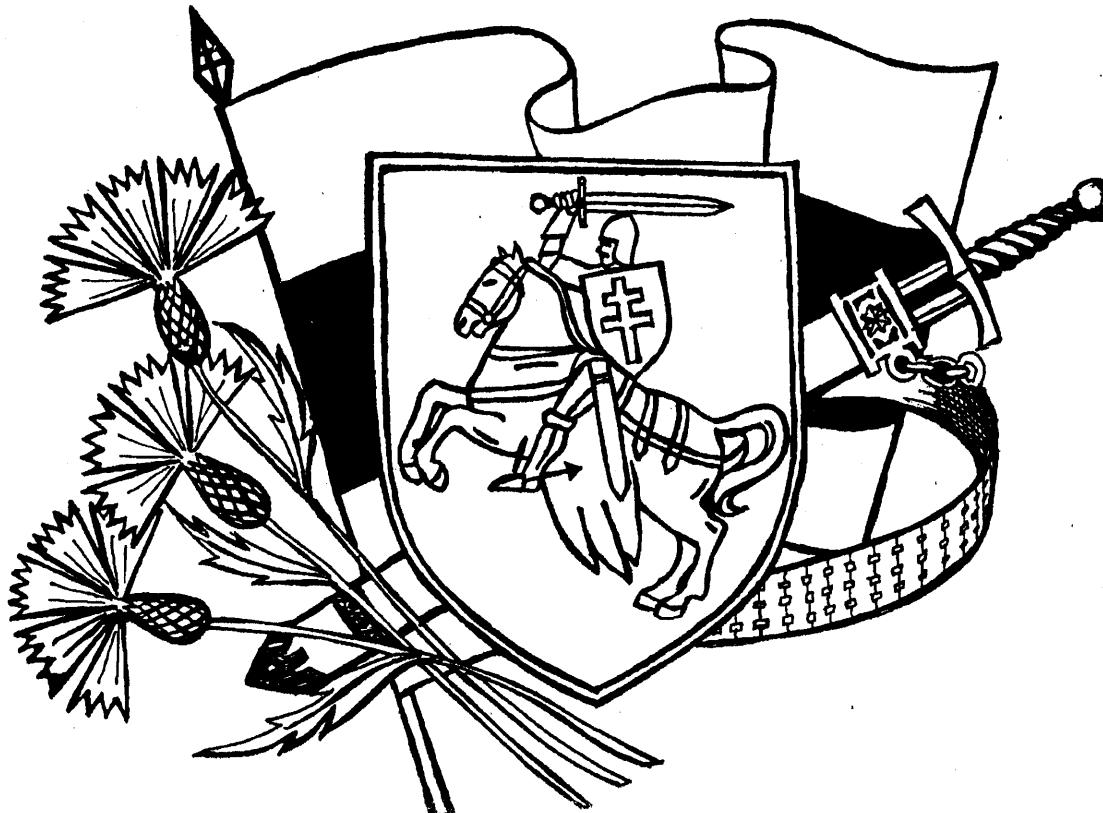
**Нёманская вада -
разносчык заразы**

Спецыялісты Гарадзенскага цэнтра гігіёны і эпідэміялогіі перасцерагаюць насельніцтва ад купання ў Нёмане, вадаёмах горада і яго наваколля.

Падчас даследаванняў вады медыкі выявілі перавышэнне дапушчальнай нормы ўтрымання бактэрый кішечнай палачкі ў 5 тычыч разоў на 1 кубічны міліметр. Паводле заключэння медыкі, пранікненне такай вады ў арганізм чалавека пагражае атрыманнем цэлага букету захворванняў стравінаванікі і ахварнікі свабоды. Тым даражэй набытак. Гісторыя нагадвае пра шматлікі падзея, якія папярэднічалі ахвяршчэнню незалежнасці Беларусі. Мінулае захоўвае сотні імёнаў барацьбітў. Гэта гонар і слава краіны.

**27 ліпеня -
10 год аднаўлення
Незалежнасці Беларусі**

Са святам Вас, дарагія суайчыннікі!

Гарадзенская рада БНФ «Адраджэнье»

Паважаныя гарадзенцы!

27 ліпеня 1990 года Вярхоўны Савет Беларусі абавязаў Незалежнасць краіны, пацвердзіў лёсавызначальны Акт ад 25 сакавіка 1918 года. Незалежнасць ніколі не давалася беларусам дарма. Тысячы патрыётаў Бацькаўшчыны паклалі свае жыцці на ахварнікі свабоды. Тым даражэй набытак. Гісторыя нагадвае пра шматлікі падзея, якія папярэднічалі ахвяршчэнню незалежнасці Беларусі. Мінулае захоўвае сотні імёнаў барацьбітў. Гэта гонар і слава краіны.

Але Беларусі ў чарговы раз пагражае страга сувэрэнітэту. І гэта пагроза рэальная зыходзіць ад цяперашняга пануючага рэжыму, які толькі ў здачы краіны расейскім алігархам бачыць магчымасць застацца пры ўладзе і пазбегнуць адказнасці за сацыяльна-

эканамічны і палітычны развал беларускай дзяржавы і палітычную нестабільнасць.

Незалежнасць патрэбна Беларусі найперш, каб па-гаспадарску ўладкаваць жыццё кожнага грамадзяніна, даць магчымасць мець працу, прыстойныя заробак, будучыні для моладзі. Гэта рэальная, калі кансалдаваць націю мець узаемавыгадныя адносіны з краінамі Усходу і Захаду, быць добрымі суседзямі і надзеінімі партнёрамі.

Каб стварыць квітнеючу дэмакратычную дзяржаву, патрэбна адстаяць незалежнасць, спыніць памкненні ўладаў да інкарпарацыі Беларусі ў склад Расеі.

Са святам Незалежнасці!

Каардынацыйны камітэт «Гродзенская ініцыятыва»

**«Съятковаць ня буду -
галоўны не распарадзіўся»**

Сёння спаўніцца 10 год з моманту прыняціці Дэкларацыі аб дзяржаўным сувэрэнітэце Беларусі. Як будуць адзначаць Дзень Незалежнасці гарадзенцы?

Алена, супрацоўніца Цэнтра стандартызацыі і мэтралёгіі:

- Ой, мне трэба парапацца з усім! Мы яшчэ не размаўлялі пра гэта - шмат хто пра гэта нават ня ведае. Але абавязковая амбіркуем, «правядзем прафілактыку» (съмлечка).

Віктар Кудравец, намеснік дырэктара па эканоміцы Гроднацепласеткаў, дэпутат Вярхоўнага Савету XII склікання:

- Эта звычайні працоўны дзень, але ў душы я заўсёды буду памятаць, за што галасаваў. Я ганаруся тым,

што прымаў удзел у прыняціці гэтай Дэкларацыі. Тады апошнюю папраўку Пазняніка прынялі адзінагалосна. Калі ведаец, ён у жыцці такі эмрочны чалавек, а тут твар ажно прасіц. Лічу, што гісторыя расставіць усё на свае месцы...

Юра Тарасавіч, сывядомы беларус:

- Увогуле Дзень Незалежнасці я сяўткую 25 сакавіка. А 27 ліпеня - нейкое гэта съвята несапраўднае, ці што. Камунікі зрабілі ласку даць. А можа загад быў, можа каманда,

каб зьбіць накал Руху. Цяжка зараз казаць. Але я нічога супраць гэтага съвята ня маю - на канцэрт прыйду.

Юзэфа Канцавіч, санітарка Станцыі пералівання крываі:

- Не, ня буду адзначаць. Ня ведаю - наші галоўны не распарадзіўся. Съвяточны ж дзень не даюць? Мы вось 3 ліпеня добра адзначылі, на прыроду ездзілі. Тады ж выхадны быў, а зараз - да працы.

Леанід Лучына, дырэктар каміната будаўнічых матэрыялаў:

- Я ня знаю такога съвята...

Юлія Дарашкевіч

Чацвер

27 ліпеня 2000 г.

№ 27 (474)

Кошт 70 рублёў

**Рамантыкі
з Аблсельхарча
гавораць, што ўсё
будзе О'Кі!**

Сёлета на Гарадзеншчыне мяркуюць атрыманае не менш 30 цэнтнераў з гектара зерневых і зернебабовых, а вадавы збор давесці да 950 тысяч тон. Такі аптымістычны прагноз выказаў на прэканферэнцыі 21 ліпеня старшыня камітэта па сельскай гаспадарцы і харчаванію Гарадзенскага аблвыканкама Мечыслав Касцюк.

Разам з тым ён выказаў занепакованасць катастрофічнай нястачай паліўна-змазачных матэрыялаў. Калгасы і саўгасы вобласці вінныя нафтабазам 815 мільёнаў рублёў. Крэдытаўская запасычанасць аграрпрадыемстваў дасягнула 30 мільярдаў, ці па сто мільёнаў рублёў на кожную гаспадарку. У той жа час дзяржава не спяшаеца разлічыцца за атрыманую сельскагаспадарчую прадукцыю - перш за ўсё гэта тычыцца малако- і мясаперапрацоўчых камбінатоў Менска. Акрамя таго, нягледзячы на сёлетнія папяўненне камбайнавага парку больш, як на сто машынаў, нагрузка на кожны камбайн складзе 117 гектараў замест 80 па норме. Доўг па выплаце зарплаты працаўнікам вёскі складае 1 мільярд 705 мільёнаў рублёў: 8 калгасаў не атрымалі заробак за люты, 43 - за сакавік і 215 - за травень.

У Гарадзенскай вобласці ёсць папярэдняе дамоўленасць з Краснадарскім краем Расейскай Федэрациі аб закупцы там больш як 200 тысяч тон харчавага і фуражнага збожжа. У сваю чаргу механізатары Гарадзеншчыны мяркуюць аказаць расейскім партнёрам дапамогу ва ўборцы хлеба. Дзяржава запланавала закупіць у Гарадзенскай вобласці 260 тысяч тон збожжа.

Аnton Лабовіч
Працяг тэмы на стар. 4

**Амінакіслоты
са Скідалі**

У Скідалі завяршаецца будаўніцтва Гарадзенскага завода медыцынскіх прэпаратаў. Яго плануеца ўвесці ў строй сёлета ў верасні.

Прадпрыемства будзе выпускаць лекавыя формы на аснове высокачышчаных амінакіслотаў. Тэрміны здачы ў эксплуатацыю гэтага завода неаднаразова адкладваліся - першую прадукцыю ён павінен быў даць яшчэ ў лістападзе мінулага года. Асноўная прычына затрымкі - недастатковая фінансаванне будаўніцтва аб'екта, якое вялося са сродкаў рэспубліканскага бюджету.

**Мядзведжая
паслуга сваяка
абітурыенту**

18 ліпеня Ленінскі РАУС Гродна ўзбудзіў крымінальную справу ў дачыненні да студэнта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (БДУ), які спрабаваў здаць уступныя экзамены ў Гарадзенскі дзяржаўны ўніверсітэт за свойство сваяка.

Студэнта БДУ злавілі на падмане, калі ён, уклейўшы ў экзаменацыі ліст сваяка сваю фатаграфію, прадаў паштарт на сваё імя. Супраць махляра ўзбуджана крымінальная справа па артыкуле 192, частка 3, Крымінальнага кодакса (выкарыстанне заведама падложнага документа).

Яму пагражае пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі на тэрмін да аднаго года, папрачных працаў на той жа тэрмін або штрафу.

Ася Куніцкая

Падарунак акадэміку

Акадэмік Радзім Гарэцкі падараваў Гудзвіцкаму літаратурна-краязнаўчаму музею калекцыю карысных выкапанняў Беларусі.

Яна налічвае болей як дзве сотні экспанатаў, якія сведчаць пра багацце нетраўнай нашай краіны. Зараз у загадчыка музея Алесяю Міхайлавічу Белакоза з'явіліся прыемныя турботы па стварэнню адпаведнай экспазіцыі.

Язэп Палубятка

27, 28 ліпеня - воблачна з праясненнямі месцамі - ападкі, вецер паўночна-захадні, 5-10 м/с. Тэмпература паветра 27 ліпеня - уначы +11...+16, удзень +18...+23; 28 ліпеня - уначы +10...+14, удзень +15...+20.

27 ліпеня 2000 г.

2

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

Што стаіць за «неверагоднымі прыгодамі» міліцыянта Батурына?

Знікненне журналіста Завадскага і неверагодная гісторыя міліцыянта Батурына выклікае (адразу агаваруся, асабіста ў мяне) адчуванне бездапаможнасці розуму. Немагчыма ўсвядоміць тое, што адбываецца на ашбараах нашага некалі заснулага краю.

Каму спатрэбіўся Дэмітрый Завадскі? Чачэнскім маджакедам? Магчыма, але чачэнцы нікі не выяўляюць сваіх прэтэнзій, якія яны маглі б прад'явіць расейскуму боку, калі б мелі ў руках аператара ОРТ. Беларускай апазіцыі? Тут патрабна жаданне самога Завадскага, бо немагчыма паверыць, каб апазіцыянеры скралі яго насуперак волі. Дзіма ніколі не быў заўважаны ў апантанасці палітычнымі амбіцыямі, яму гэта ўсё глыбока непатрэбна. Паўлу Шарамету? Паводле словаў палкоўніка Замяталіна, Шарамет арганізуваў правакацыю, каб патрапіць у беларускі парламент пасля выбараў, маючых адбыцца гэтыя восенню. Аднак, па ўсім відаць, што Паўла сёння больш хвалюе проблема «наших войскаў у Чачні», чым перспектывы развіцця беларускага парламентарызму і ўдасканалення прадстаўнічай дэмакратыі на радзімай старонцы. Да таго ж, ён мае «там»

такія заробкі, што развагі пра беларускі дэпутатства, напэўна, выклікаюць у яго шчыры смех.

Тэлебачанне ОРТ са значэннем намякае на тое, што Завадскі рабіў «асабістым аператарам А.Лукашэнкі». Дык што, разабрацца з тым, ці назапасіў аператар на сваіго былога патрона «компру», ці не, раней магчымасці не было (пакуль Дзіма сядзеў на нарах за «пераход мяжы»)? Ды якое значэнне мае тая «компра», нават, калі б яна і была? Пакажуць п'янага шэфа? З Ельцыным яшча не такое адбывалася, і нічога. Не здымаў жа аператар «тайных вячэры» адкрытай ці патаемнай камерай.

З Юрыем Батурыным увогуле «кіно». Найбольш экстравагантную версю выказаў вядомы Зімоўскі. Ён доўга распавядаў пра таямнічыя спецслужбы і іх памагатых з ліку апазіцыянерна. Хаця шаноўныя аналітыкі скраіваюць версю выдае норавы беларускіх вярхоў лепши за ўсе сэнтэнцыі «чэсных» і «нячэсных» журналістаў.

Сяргей Самасей

хай з Варшавы ў Менск дзеля таго, каб прыйсці ў амерыканскую амбасаду ды заяўіць, што беларускія спецслужбы не маюць да гэтай пасездкі ніякага дачынення. Нешта маўчашці палаїкі. Можа, Батурын і не выязджаў ні ў якую Польшчу? Но, калі яго сапраўды некшта скраў на Варшаўскім вакзале, то можна зрабіць толькі адну выснову - у арганізатораў гэтай аперацыі відавочна «з'ехаў дах». Што ім веялі збеглы міліцыянт? Нават, калі б Батурын заявіў, што адпачываў у адным бардэлі з астатнімі зіклімі палітыкамі, то хто б паверыў у гэтую лухту? Эфектыўней распаўсюджвачы чуткі пра тое, што іх бачылі ў белых штанах на пляжах Рыа-дэ-Жанэйра ў кампаніі з багатымі капиталістамі -незалежна ад таго, хто іх скраў насамрэч.

Прыгадваецца, што спадарыня Віннікава сустрэла ў Лондане менскага журналіста Юрыя Свірку пытаннем, ці не кілер ён. Гэтае пытанне выдае норавы беларускіх вярхоў лепши за ўсе сэнтэнцыі «чэсных» і «нячэсных» журналістаў.

Мы заклікаем супрацоўнікаў праваахоўчых ворганаў і спэцслужбаў, а таксама людзей добрай волі прыкладыці ўсе намаганьні дзеля ўратавання журнالіста.

Жыццё ў пазыку

Дзяржава, даведзеная да галечы за шэсць гадоў бясплаўнага праўлення, у сваёй дэградацыі заходзіць у тупік. Гэта ўжо відавочна. Гэта разумеюць як аптымісты, так і песімісты. Не бачыць гэтага толькі Аляксандр Рыгоравіч. Крамлёўскія міражы затуманываюць позіркі, клічуць і вабяць неабмежаванай уладай, якую даваў бы «ядзерны чамаданчык» і цвёрдая рука на «чырвонай кнопкі». І гэта ўсё было так блізка і так реальна, што дух захватывалася. Ды дзе там! Усё - у мінульым, у марах і летеццянях.

А за браніраваным шклом «Мэрсэдэса» віднеўца не крамлёўскія муры, а запусценне, вёскі, якія паміраюць, прадпрыемствы ў агоніі, катастрафічнае абнішчэнне народу і, як вынік, - непрадказальная, а таму, страшная будучыня.

У сваіх амбіцыёзных планах Беларусь, напэўна, ніколі не хвалювалася Аляксандра Рыгоравіча, не хвалюе яна яго і зараз. Можа быць, такі лёс маюць усе дыктатары: сумніўнае паходжанне, праблемы ў сямейным жыцці, неадекватныя паводзіны, чалавеканенавісніцтва... Людзі для іх - гэта шрубкі, матэрыял, спосаб і сродак для здавальнення ўласных амбіций. І смерць ва ўсіх без выключэння адноўкаўская - бясплаўна і праклён напшадкаў. Але гэта будзе потым.

А пакуль асяляплены ўладай мозг не ўспрымае разумны сэнс існавання, працягвае настойліва сцвярджаць: «Яшчэ нямнога, яшчэ крыху...». Але чуду зноў няма. Эканамічныя законы, сформуляваныя 200 гадоў таму, былі праверены жыццём, і нікому яшчэ не давялося авергнуць ці падмануць само жыццё. Не атрымаецца гэта і ў «вялікага» дзеяча ад палітэканомікі Аляксандра Рыгоравіча. Але ўсё роўна трэба штосьці рабіць, прадпрымаць і, галоўнае, - дзе ўзяць гроши для таго, каб нарашце ашчаслівіць народ. І нараджанецца геніяльная ідэя: гроши для

народа ўзяць у гэтага ж народа. Якім чынам? Варыянтаў вельмі многа, напрыклад, за кошт павышэння цэнаў, перарэгістрацыі арганізацый, прыватных структураў, аваязковага страхавання транспартных сродкаў да іншай маёрасці, павышэння штрафаў, розных дабрачынных ахвяраванняў на тыя ці іншыя камунальнія справы і праекты... Аднак гэтага, як заўсёды, мала.

Таму, бачачы гаротнае становішча ва ўсіх сферах Рэспублікі Беларусь, у першую чаргу, у эканоміцы, прапаную для часовага аздараўлення асноўнай сферы жыццядзейнасці наступны план папаўнення валютных рэзерваў краіны. Кожны «вертыкальчык», пачынаючы празідэнтам і заканчваючы старшынём выканкама сельскага савету, павінен у аваязковым парадку купіць за 100 доляраў акцыю, ablігацыю і ім падобныя, гэта значыць падараўваць дзяржаве гэтыя гроши, тым самым заплаціць сабе за сваё бесталковасць кіраўніцтва краінай, вобласцю, раёнам, вёскай. Колькі ж грошай атрымае казна ў гэтым выпадку? За адным махам і даведаўся пра колькасць «нахлебнікаў», што сядзяць на шыі ў народ і атрымліваюць гроши, але зарабляюць іх самі не жадаюць ды іншыя не даюць?

Калі дай той групоўкі яшчэ дадаць розных «членуў вертыкальных адміністрацый», то за выру-

чаныя гроши можна будзе ў Чэхіі ці Літве купіць зерне, мяса; у Расеі - энергарэсурсы; у Турцыі - шырспажы і, як мінімум, бязбедна праజыць надыхаўчую, вельмі няпростую па ўсіх паказчыках, зіму. А там, глядзіш, што-небудзь зменіцца, і ў Расеі, можа, уядуць для Аляксандра Рыгоравіча пост віцэ-прэзідэнта. Можа, расіяне - гэта новая супольнасць людзей, што пасля чарговага перадзелу ўласніці запатрабуе галоўнага інтэргратора на царстваванне. Хто ведае... У наш супрэчлівы час дзень прахы, - і дзякую Богу.

Гэтыя жахлівыя эксперыменты над сваім народам будуть працягвацца і далей. І вось тут узікае яшчэ адно крамольнае пытанне: «Ці здаровы Аляксандр Рыгоравіч?» Вядома, што прафесар Бехцерэў у 20-х гадах паставіў такі дыягноз Сталіну: парапой. Да словаў доктара не прыслухаўся: плённы дыктатарскага рэжыму болей, чым відавочны. Фюрэр, якім захапляеца Аляксандр Рыгоравіч, таксама быў не зусім здаровы на галаву. Яго хвароба дорага каштавала народам свету.

Чаму здараецца так, што атрымліваючы дазвол на права кіравання транспартнымі сродкамі, у якім чатыры пасажыры, неабходнае заключэнне медыцынскай камісіі, у тым ліку психіятра, а для кіравання дзяржавай у 10, 80, 170 мілёнаў чалавек, гэтага не патрабуецца? Таму мы сёння маем тое, што маем, а заўтра і гэтага ўжо не будзе. Прырода не будзе цярпець пустачай.

Людзі літаральна «утрызаюцца» ў зямлю на сваіх маленечкіх надзелах-лецішчах, бо вedaюць, што толькі гэтага іх можна выратаваць ад немінучага голаду. Дзяржаве і яе кіраўніцтву людзі таксама не вераць. Увесень улада да калгасных недародоў і гадавых спраў-здачаў дадаць яшчэ здабытае і вырашанае людзімі на сваіх прысадзібных надзелах, і застанецца задаволенай ростам вытворчасці сельгаспрадукцыі, што і назіралася ў 1998-1999 гадах.

Вось так і жывем: ад барацьбы за пасяўную да барацьбы за ўраджай; ад дыскрэдытацыі апазіцыі да зішччання вядомых палітыкаў... Ад бітвы да бітвы. А дзе ж перамога?..

Вячаслав Шчыткавец,
г.Бабруйск

З моманту
зьнікнення
нашага
калегі
Дзмітрыя
Завадскага
мінула:

**20
дзён**

Мы патра-
буем ад уладаў
тэрміновага
расльедаван-
ня абставінаў
гэтай справы.

«Круглы стол» пад дыктоўку Посахава

Прадстаўнікі сямі апазіцыйных партыяў Беларусі, члены Каардынацыйнай рады дэмакратычных сілаў, не ўзялі ўдзел у «круглым стале» на тэму: «Аб пазіцыі палітычных партыяў краіны па пытанню выбараў на Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь», які прайшоў у Нацыянальным прэс-цэнтры ў Менску 25 ліпеня.

У заяве прадстаўнікі БНФ, АГП, БСДП (НГ), БСДГ, жаночай партыі «Надзея», Партыі працы, Беларускай партыі «зялёных» вітаеца ініцыятыва Нацыянальнага прэс-цэнтра па правядзенню «круглага стала». «Аднак, канстатуючы шматлікія выпадкі скажэння пазіціў апазіцыйных партый дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі і тэндэнцыянасці падачы інфармацыі, а таксама разгарнутую ўладамі кампанію па дыскрэдытацыі апазіцыйных палітычных партый і шрагу грамадскіх арганізацый, мы не лічым мэтагодным ўдзел у гэтым мерапрыемстве і прашаноўваем правесці такі «круглы стол» у прымым тэле- і радыёэфіры, што адказвае інтэрэсам нашых грамадзян і садзейнічае ўстанаўлению клімату даверу ў краіне», - гаворыцца ў заяве.

Такім чынам, у «круглым стале» ўзялі ўдзел кіраўнікі або прадстаўнікі Партыі камуністы Беларускай Савіт-Калякіна. Хаця ўзначальваемая ім партыя прыняла рагштанску ў выбарах, не вызначана яшчэ форма ўдзелу. Гэта можа быць не толькі вылучэнне кандыдатаў, але і байкот выбораў або накіраванне назіральнікаў у выбарчыя камісіі. Паводле слоў Калякіна, ПКБ у 96-ці са 110 выбарчых акругах краіны вылучыла сваіх назіральнікаў. Разам з тым лідэр беларускіх камуністаў адзначыў, што ўмовы, у якіх знаходзіцца беларуское грамадства, не садзейнічаюць правядзенню дэмакратычных, справядлівых, роўных, празрыстых выбараў. У грамадстве ўсталявалася атмасфера страху, выніччацца іншадумства, зрываючы палітычныя мерапрыемствы апазіцыйных партый. Закон аб выбарах жадае выступленне кіраўніка кампаніі прадстаўнікоў Сяргей Посахаў, прадстаўнікі Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выборах і правядзенню рэспубліканскіх рафэрэндумаў, Міністэрства юстыцыі і Дзяржкамдрукту. Прадстаўнікі партый заявілі аб сваім ўдзеле ў выборах, амаль аднадушна падтрымалі Закон аб выборах, ухвалілі перадвыбарную атмасферу ў краіне, заклікалі да кансалідацыі ўсіх «здаровых» палітычных сіл і практична аднадушна асуздзілі партыі, якія не ўзялі ўдзел у «круглым стале». Адзін з удзельнікаў назваў такую пазіцыю «гультаявай агрэсіяй».

Прадстаўнікі Міністэрства, Дзяржкамдрукту, Цэнтральнай камісіі па выборах запэўнівалі прысутніцтвам у тым, што Закон аб выборах дэмакратычны і адпавядае міжнародным патрабаванням, апазіцыя мае магчымасць доступу да сродкаў масавай інфармацыі, а партыі - роўныя ўмовы для ўдзелу ў перадвыбарнай кампаніі. Дысанансам прагучага

Генадзь Барбaryч

Створаны Клуб Кансерватараў

Учора, 26 ліпеня, у Гродне быў створаны Клуб Маладых Кансерватараў. Клуб будзе мець характар элітарнага і аўядноўваць моладзь кансерватыўных поглядяў.

Асноўная ідэя Клубу - стварэнне адукаванай праслойкі маладых палітыкаў, што звязана з будучынню Беларусі менавіта з ідэямі кансерватызму.

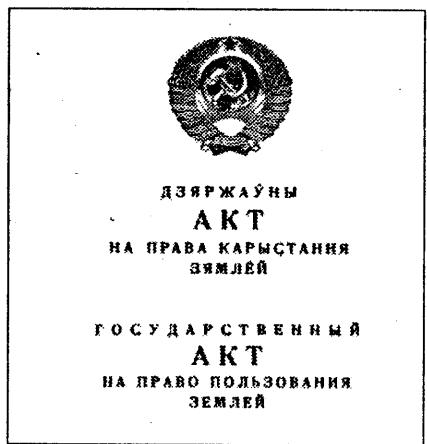
Як адзначыла ПАГОНІ кіраўніцтва Клубу Маладых Кансерватараў, «беларуская моладзь, якая вызнае кансерватызм, сёння змагаецца за незалежнасць на вуліцах і практычна не задумаўся пра сваю палітычную будучыню. Затое ёсьць шмат падлюгаў, якія толькі і чакаюць, каб скарыстацца пладамі гэтага змагання

27 ліпеня 2000 г.

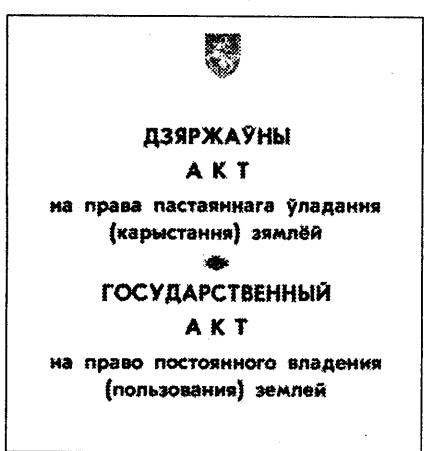
3

ГРАМАДСТВА

Новы «акт» нянавісці да Беларусі

Узор «акта» да 1991г.

Пераходны узор 1991-92 гг.

Гэты рабіўся «на вякі» 1992-2000 гг.

Новы «фаліянт» 2000...

Студэнты ідуць у памежную зону

З 1 па 21 жніўня Навукова-даследчая лабараторыя рэгіянальных проблемаў пры Гарадзенскім універсітэце выязджае ў экспедыцыю на даследаванне Сапоцкінскага рэгіёну. Удзел у экспедыцыі возьмуць калі 30 чалавек, пераважна студэнты - гісторыкі, філолагі, бібліаграфы, юрысты.

Кіраўнічка выязной летнай школы, кандыдат гістрычных наукаў Святлана Сяльверстава адзначыла, што экспедыцыя адыбаўваецца ў рамках праграммы «Мяя». Праграма прадугледжвае вывучэнне прымежных рэгіёнаў, самой мяжы, прымежных вёскав. Маральную падтрымку ў рэалізацыі экспедыцыі аказваюць Камітэт памежных войскав, Камітэт аховы прыродных ресурсаў, Еўрапарэйён «Нёман».

Сапоцкінскі рэгіён - памежная зона, і, каб патрапіць сюды, трэба мець адпаведны дазвол. Менавіта гэта накладвае значны адбітак на ягонае развіццё. Як лічыць Святлана Сяльверстава, практичная адсутнасць міграцыі насельніцтва ў гэтым краі сталася прычынай закансерваванасці культурных і моўных працэсаў рэгіёна. Тому і ўзнікла ідэя комплекснай экспедыцыі.

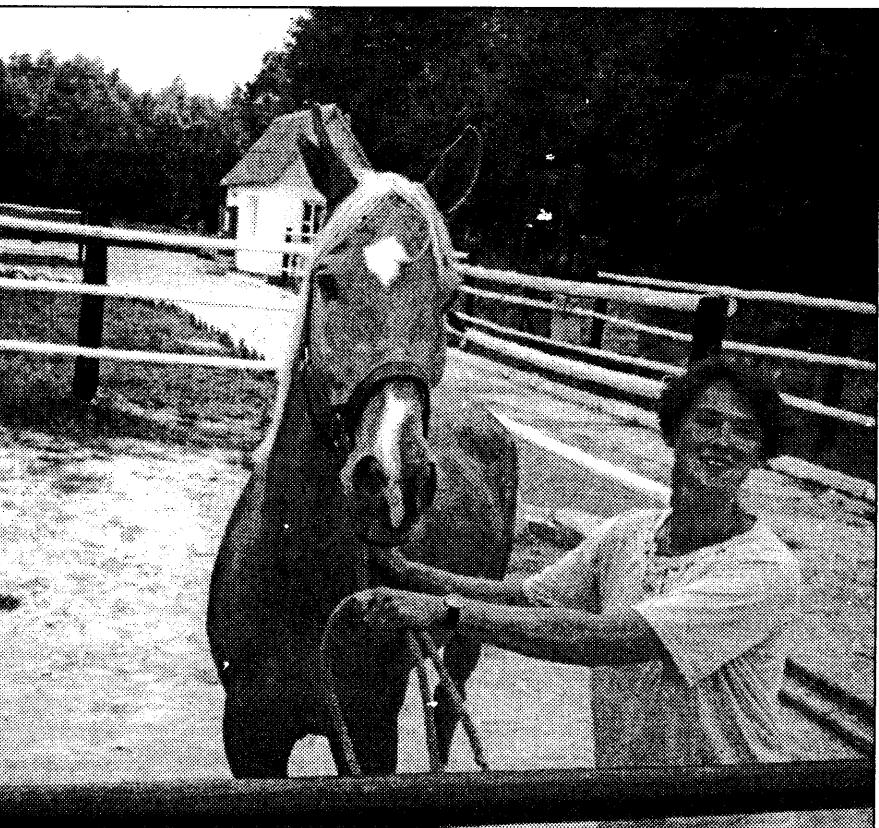
Маштаб задуманага ўражвае. Сацыялагічныя апытаці, вывучэнне тапанімікі, апісанне і картаграфаванне помнікаў. Па выніках экспедыцыі будзе складзены слоўнік гаворак Сапоцкінскага рэгіёну. Плануецца таксама распрацаўваць метадалогію вывучэння мікрарэгіёну на ўзроўні сельсавета.

Паводле словаў Святланы Сяльверставай, калі эксперымент з летнай школай-экспедыцыяй атрымаецца, цалкам магчыма стварэнне ў рэгіёне ўніверсітэцкай базы «навуковага адпачынку».

Павал Мажайка

Джым, Хатабыч і Бадзёры...

Коні не дадуць гараджаніну забыцца на тое, што машыны, камп'ютары, газеты і тэлебачанне - гэта яшчэ не ўсё жыццё. І нават не ўсё жыццё зусім. А жыццё - гэта вільготны аксаміт вока, змена пейзажу ў рытме коннай рысі, радасць фізічнай стомы. Невядома як, але коні і людзі разумеюць адзін аднаго, размаўляючы на розных мовах. І спраўдзіць гэта вельмі лёгка - варта толькі раз наведаць конна-спартыўную школу, што месціцца перад лясным масівам праста за трыкаташнай фабрыкай «Вясёлка».

Кабылка Ізіда - улюблёнка Ганны. У сакавіку Ізіда чакае жараба - першанца конна-спартыўнай школы

Школа працуе з вясны гэтага года. У прасторным будынку каниноні валіготна сябе пачувае 21 конь - з іх дзве ўзялісь належаць коннаму двару МУС. Валіготна, таму што кожная жывёліна мае сваю індывідуальную кватэру - дзянінкі - а не катух у выглядзе стойла. Дзянінкі - даволі прасторнае памяшканне з асобай кармушкай дзеля кожнага каня. Большасць коней завезена з калгасаў «Азёры» і «Прагрэс» яшчэ ўвесень. Да адкрыцця школы яны прывыкалі да новага дома і «заязджаліся» пад вершніка.

Сёня конна-спартыўная школа, гэта, найперш, штодзённыя заняткі конна-спартыўных групаш школьнікаў, якіх тут дзве - пачаткоўцы і асноўная група. Акрамя язды на спартыўных конях, дзе іх даглядаюць: мышоць, чысцяць, кормяць. У дзённы рацыён кожнай жывёліны ўваходзяць: зерне, сена, мінеральная падкормка, вітаміны і вада. У дзені майго гасціцвания ў школе коням падвезлі дэлікатэс - вуз кавуну. Пад размову з Ганнай і Людмілай, супраўдніца школьніцы, мы пазычылі ў іх пітомцаў файны кавунчики і ўсёліся ў фэстоне, які запрагаюць дзеля прагулак публікі па лесе.

Коні, як добры наркотык: да іх альбо прывыкаеш, альбо не...

Ганна Паляшчук, трэнер-інструктар конна-спартыўнай школы (КСШ) і конюх, лічыць, што коні - як ракавая жарсыць: калі ўжо ўзялася, то назаўсёды. Сама Ганна

да того, як стала працаўцаць у КСШ, шэсць гадоў трymала конную працякную станцыю ў вёсцы Солы, што за гарадзенскім лесапаркам «Румлёва». І пачалося ўсё нібыта выпадково: муж падараў ей трох прыгажуноў-коней. Да той пары Ганна была спарцменкай, уваходзіла ў зборную СССР па плаванню. Потым атрымала выпадковую юрыдычную адкузацыю і працавала юрыстам у саліднай фірме. Аднак любоў да коней перамагла, і дзяўчына кардынальна памяняла сваё жыццё, звязаўшы яго з коньмі:

- Да коней сапраўды немагчыма застацца абыякавым. Я за час сваёй працы з імі пабачыла шмат цудаў і таго, як коні ўплываюць на людзей. Адна жанчына, што пастаянна прыходзіць браць каня напракат, так падобіла нашага Джыма (вараны спартовы конь-прыгажун), што ён для яе ціпер любіміца, падыбіла скандал, пачне скардзіцца ў Грынпіс (жартуе).

Яшчэ цуд - як коні тонка разумеюць чалавека. Ёсць у нас сталая наведвальніца, жанчына 62 гадоў і вагой у 120 кілограмаў. Не пабалялася ўзлезіці на каня, каблыку Ізіду, і ціпер прыходзіць да нас кожны вольны дзень. Бяре сваё любіміцу, сядлае і скача ў лес. Больш того, я сама была сведкай

Сілікатны жах над горадам

Жыхары вуліцаў Багуцкага, Дамброўскага, вёскі Грандзічы добра ведаюць, чаму на лістах дрэваў калі іхніх дамоў штодня асядае белы пыл. Гэта - выкіды вытворчасці сілікатных вырабаў на гарадзенскім камбінаце будаўнічых матэрыялаў. Але КБМ мае адпаведныя паветраныя фільтры. Чаму ж на аўтамабілях з мясцовых аўтавакансіяў можна пісаць пальцам па тоўстым слоі белага пылу?

Адказ да банальнаага просты. Дастатковая паглядзельца на трубы КБМ унучы. Цяжкі белы дым нават не ўздымаецца ў паветра, а шчыльнымі хмарамі валіцца на бліжэйшыя дамы. Сілікатныя выкіды ляцяць літаральна на голавы заснулых гарадзенцаў. Паветраныя фільтры адключаны.

Спыніць гэтае пачварнае атручванне просты. Дастатковая правесці адну начину праверку. Хто гэтым зоймееца?

Сяргей Самасей

іх размовы: жанчына гучна чыта-ла свае вершы, а кабыла моўкі слухала, ківаючы строга ў тант галавой.

Да размовы далучаецца Людміла, трэнер КСШ і ветурач:

- Трэба размаўляць з канем, і ён будзе табе адказаць. Нашыя коні слухаюцца каманд на словамах - «Стой», «Наперад», «Направа», і не траба шэнкеля ў бок даваць. У нас кожны конь - гэта асоба са сваім характарам. Тэра і Патрык - старыя працякныя коні, навучаныя цярпець няўмелых седакоў, якія першы раз караскаюцца ў сядло. Антон - спакойны, але сімулюе, калі адчуе слабую руку, слухаца не захоча. Хатабыч наогул самы хітры, і мянушку сваю атрымаў за хітравата-мудры нораў. Яго роднае імя - Імбір, гэта конь, які ўмее ўсё, але можа прыкінуцца, што не разумее камандаў, і ленавацца ўесь дзень.

Самая перспектыўная спартыўная конь ў нас - гэта Дэйлон і Бадзёры (парода - гановеран лёгкага тыпу). З імі наша школа заняла трэціе месцы на абласным першынстве па канкуру (26-27 чэрвеня). Для школы першага года працы гэта добры вынік. Наступным летам думаем прыняць удзел у рэспубліканскіх спаборніцтвах. А 18-20 жніўня запрашаем на святочнае конна-спартове спаборніцтва ў калгас «Прагрэс».

Камандзірскі конь

У будынку конна-спартыўнай школы месціцца і коні ўзвод МУС. З 1992 года, калі была створана конная міліцыя Гродна, узводам кіруе Мікалай Данешчык. Пад ягоным кіраўніцтвам - 25 чалавек і 9 коней. Кожны, хто адпачывае ў Пышках, асабліва ўлетку, рэгулярна бачыць на лясных сцежках грацыёных (інакш не скажаш) маладых міліцыянтаў-вершнікаў. У міліцыі ёсьць нават адзін белы конь, казачны прыгажун. А камандзірскі конь, на якім скача Мікалай Данешчык, гэта гняды Даклад (для тых, хто не разбіраецца ў масцях-карыйчневы), самы высокі конь. Наша конная міліцыя ахоўвае грамадскі парадак у Пышках і навакольных лесішчах. Спадар Данешчык, трэнер і камандзір адначасова, сівярджае, што «конь здымаете стрэс, а нашыя людзі стаіць большімі і добрачыннішымі. У конную міліцию не трэба накроўваць - да нас людзі самі просіцца».

Дзіана і два каўбоі

У конна-спартыўную школу можна прыходзіць у любы дзень - яна працуе без выхадных і пераўпынку на абед. Сама сабой, не варта планаваць конных шпациры ў даждж альбо пасля яго. Аб занятках можна папярэдне дамовіцца з Ганнай Палашчук па телефоне 6-93-54. Сама галоўнае для тых, хто падыходзіць да каня ўпершыню - пераадолець страх. Як, скажам, маладая кампанія (Рома, Сяргей і Дзіана), што зайшла сюды ў суботу. Дзіана ліха заскочыла на Тэру, праўда, доўга не магла ўгаварыць кабылку гуляць па манежы, а не стаяць ля кармушкі з сенам. Хлопцам нічога не засталося, як асядлаць Джыма з Хатабычам. Прыйшлося ахвяраваць модныя штаны і мадэльныя чаравікі, каб выглядзяць сапраўднымі вершнікамі.

Дарэчы, тым, хто надумаў наўвадаць школу, лепш адразу браць з сабой належную форму - старыя джынсы і высокія боты. Падчас заняткай можна як ездзіць па манежы, так і адправіцца на конныя шпациры з трэнерам у Пышкі. Гэта - для смелых. Мне ж, з прыгчыны прыроднай баязлівасці, хапіла назірання за коньмі і дыслакацый спартовых перашкодаў у манежы.

Алена Сіневіч

27 ліпеня 2000 г.

4

ЭКАНОМІКА

Пятля перакрыжаванага субсідавання на шыі эканомікі

Сёня беларускае насельніцтва аплочвае толькі 15 працэнтаў рэальнага кошту электраэнергіі ды не болей 5-6 працэнтаў кошту цяплю. Хто ж разлічваеца за астатнія кілаваты і калоры? Прамысловыя і прырыйаваныя да іх прадпрыемствы. Гэта значыць, тых вытворцаў, якія яшчэ здольныя што-небудзь вырабляць, прымушаючы аплочвае не толькі свае выдаткі за энергію, але пакрываць страты іншых. Існуе нават адпаведны тэрмін, каб акрэсліць такую з'яву: перакрыжаванае субсідаванне. Галаўны буй усёй беларускай энергетыкі. Боль, які кірауніцтва краіны не жадае ні заўважаць, ні лячыць.

Увогуле, ва ўсіх краінах з нармальнай эканомікай насельніцтву заўсёды вызначаючы самы высокі тарыф на электрычнасць, а таксама газ і цяплю. У Германіі, напрыклад, бытавое ўжыванне каштует прыкладна ў 1,7 раза даражай, чым прамысловое, у Амерыцы - у два разы. Такія судносіны вызначаючыца тым, што электраэнергія, калі даходзіць да спажыўца, праходзіць самую вялікую колькасць трансфармацый, гэта значыць, рэальная становіцца даражайшай. Цікава, што нават у нярынкавай савецкай эканоміцы панавала тая ж логіка. Насельніцтва плаціла па 4 капейкі за 1 квт/гадз. за спажытую электрычнасць, а прамысловыя прадпрыемствы - ад 2,5 да 3 капеек. Сабекошт яе ў той час складаў калі 2 капеек за 1 квт/гадз.

Адзіны Савецкі Саюз са сваёй адзінай энергасістэмай разваліўся. Самастойныя дзяржавы, якія поўным утварыліся, сталі вырашаны свае энергапраблемы па-разному. Інфляцыі і спаду вытворчасці не пазбегла ніводна з іх. Электрычнасць, цяплю (як усе іншыя камуналныя паслугі) сталі рэзка дарожаць. Рост тарыфаў значна апераджаў рост заробку насельніцтва. Але, у адрозненіе ад Беларусі, у прыбалтыскіх краінах эканомісты не пакутавалі ад фальшывага жалу да бытавых спажыўцоў. Яны спрэядліва вырашылі, што энергетычная галіна мае такое ж права на рэальнную аплату сваіх паслугаў, як і ўсякая іншая. Так, высокія цэнны на электрычнасць, цяплю, газ для многіх (асабліва, аматараў прыгадваць савецкія часіны) з'яўляюцца нязвыклымі па сённяшні час. Аднак сама сітуацыя ўтрымалася на нагах, не перавярнулася на галаву, як гэта адбылося ў нас.

Распрацаванае ў Беларусі ў 1993 годзе «Палажэнне аб дзяржаўным рэгуляванні тарыфаў» дазволіла стрымліваць цэнны для насельніцтва. Але для таго, каб падтрымліваць хаця ў мінімальны ўзровень рэнтабельнасць галіны, пераклалі ўсёц цяжар разлікаў за спажываемую энергію на прамысловыя прадпрыемствы. «Пашкадаваўшы» такім чынам насельніцтва, разумныя галовы ў Савецце міністэрстваў, мабыць, забылі, што на прадпрыемствах працуе тых жа самыя людзі. Свае каласальныя выдаткі на энергію вытворцы ўсё роўна закладваюць у сабекошт сваёй прадукцыі, ад чаго цана на яе становіцца неканкурэнтнай. Зараз ужо і на расейскім рынку. А далей кала замыкаецца: тавары не знаходзяць збыту, працоўнікі (гэта значыць насельніцтва) не артымліваюць заробкай, а прадпрыемства не можа расплаціцца за

спажытую электраэнергію (цяплю, газ) і трапляе ў лік даўжнікоў. Схема можа быць некалькі іншай, аднак крывая тая ж - кола.

Зрэшты, некаторым прадпрыемствам з яго выврацца ўсё-такі ўдаецца. Тым, якія ўстане пабудаваць уласныя кацельныя. Так паступіў, напрыклад, Гарадзенскі мяскамбінат, ВА «Радыёхваль» ды іншыя прадпрыемствы. Рух гэтых набірае абароты, хаця наўрад ці яго будуць вітаць эколагі: каму патрабнія дадатковыя трубы, якія дымяць, у горадзе?.. Аднак значна большы непакой гэтая хвалья «сепаратызму» дастаўляе самому Гроднаенерга. Ад яго ўходзяць рэальные плацельщицы. І калі так пойдзе і надалей, то плаціць за іх прадукцыю - электра- ды цэплаенергію будзе ўвогуле няма каму.

Як сцвярджаюць спецыялісты Гроднаенерга, у рэйтынгу галоўнай пляцёркі іх даўжнікоў першае месца даўно і цвёрда ўтрымлівае сельская гаспадарка. Яе спажыўцы практична зусім не разлічваюцца за энергарэсурсы. Да канца мінулага года ў іх накапілася 5,6 мільярда пазыкі, якія вядомай Пастановай Саўміну нумар 185 адтармінаваны да лістапада, прайда, пры ўмове, што калгасы і саўгасы будуць рэгулярна пагашаць бягучую запазычанасць. Але апошняя пляваць хацелі на ўсе ўмовы. Іх агульную запазычанасць на сёня складае па Гарадзенскай вобласці больш за 9 мільярдаў рублёў. І чакаць яе скарачэння - утопія.

На другім месцы па пазыкам - ГВА ЖКГ, гэта значыць мы з вамі - бытавыя спажыўцы. Нягледзячы на фантастычна нізкія цэнны за энергію, мы здолелі запазычыць у Гроднаенерга 1,7 мільярда рублёў. Больш за 1 мільярд рублёў недаплатілі бюджетныя арганізацыі. Нарэшце ў «чорны спіс» трапіла і саме буйное прадпрыемства Гарадзеншчыны ВА «Азот», яго запазычанасць - 1,4 мільярда рублёў. Агульная сума запазычанасці па вобласці складае 16,5 мільярда рублёў.

Хопіць пакуль пра сельскую гаспадарку. Гэты разбэшчаны датацыямі ўтрыманець беларускай эканомікі варты асобнай гаворкі. Ці можна хадзіць па заслухі саміх пажарных? Даць ім магчымасць вярнуць вызваленых грошы ў ход, прыпыніць разбураемую адзінную энергагаспадарку? Мы ж бачым, што прорва паміж рэальнымі коштамі энергіі для насельніцтва і ўсталяванай дзяржавай цаной неверагодна глыбокая. Да таго ж любое павышэнне

тарыфаў выклікае рэзкую крытыку з усіх бакоў, асабліва прафсаюзаў, якія пільна сочаць за пагаршэннем становішча працоўнага людзі.

Між тым, паэтапна павышэнне тарыфаў - не такая ўжо смяртэльная з'ява. Давайце сумленна паглядзім на лічбы. Сёня сям'я з трох чалавек, якія жыве ў дзвюх спажыўцаў кватэраў і не вельмі аміажоўвае сябе ў выкарыстанні электрапрыбораў, плаціць за свяло каля 1,5 тысячы рублёў. Столікі ж каштует літровы пакет яблочнага соку ці кілаграм танных сасісак. Сёня мы кампенсуем вытворцу электрычнасці не болей за 20 працэнтаў яго выдаўткай. Атрымоўвацца, што, каб выплаціць усе 100, трэба павялічыць тарыф у пяць разоў. Умоўная сям'я, узятая намі ў якасці прыкладу, выплаціць у месяц не 1,5, а 7,5 тысячы рублёў. Гэта не катастрофа. Тым больш, што ніхто не прапануе паднімць цану вельмі значна і ў адзін дзень. Спецыялісты Гроднаенерга лічаць, што рэальная выраўняць становішча можна гады за два. А цягнуць з ліквідацыяй перакрыжаванага субсідавання тое самае, што і зацягваць пятлю на сваёй шыі. Некалькі дарожай насельніцтву абыходзіцца цеплавая энергія. У гэтym выпадку энергетыкі прапануюць згладзіць рэзкае павышэнне, расцягнуўшы яго на год, а не толькі на атапляльны сезон.

Магчыма, заклік да памяркоўнага прыніцця павышэння цэнай за энергію для насельніцтва, асабліва зараз, калі ў большасці ў кішэні не вельмі густа, многім можа падацца амаральнім. Аднак ці не амаральні жыць за кошт іншых? Хай ускосна, аднак удзельнічыць у развале эканомікі? І ці можна патрабаваць якасны прадукт, не расплачоўваючыся за якасць адэквата?

Нам нікуды не дзецца ад усвядмлення того, што кожны тавар каштует столькі, колькі ён каштует. Разумеюць гэта і «там, наверсе», тым больш, што з Белэнера неаднойчы «стукніся» туды з гэтай проблемай. Разумеюць, аднак не жадаюць мянуть сітуацыю. Няма чаго траўмаваць электратарат высокімі цэнамі напярэдадні выbaraу. Потым будзе бачна. І чым далей нашыя кіраунікі будуць адцягваць пракэс пераадolenня тарыфных перакосаў у аплеце за энергію, тым больш балюча ён будзе праходзіць для таго ж насельніцтва, якое, быццам бы, нехта вельмі моцна шкадуе.

Ніна Палуцкая
P.S. Заклік афіцыёных «еканамістau» і псеўдастрадальцаў «за народ» аставіць ўсё, як ёсць таму, што нават мінімальнае павелічэнне тарыфу для большасці людзей будзе на пад слу - гэта блеф. Проблема не ў велічыні тарыфаў, а ў міэрнасці нашых зарабкаў. Тоё, што сучасныя бальшавікі ад эканомікі не могуць дазволіць існаванія ў сваёй краіне багатых людзей - гэта ўжо зусім іншая гісторыя.

чаканую радасць: пераможцы атрымалі ад гарпарку 10 бясплатных квіткоў на атракцыёны.

Завяршайцца Дзень пажарнага запальнямі танцамі на маладзевай дыскатэцы.

Паводле словаў супрацоўніка прэс-службы ўпраўлення МЧС Аляксандра Бахарэвіча, у святочны дзень гарадзенскім пажарным спрыяла надвор'е і сам Бог: за ўсёц дзень не здарылася ніводнай сур'езнай аварыі ці пажару.

Алена Сіневіч

Ізноў вінаватыя «мороз і сонце»

На сённяшні дзень зерне на палах вобласці ўжо паспела, але ўбраць яго амаль што німа чым. У гаспадарках вобласці ёсць толькі 9 працэнтаў паліва на ўсё жніво, на базах запасу німа.

На прэс-канферэнцыі ў абласным аграрпрамысловым камітэце старшыня камітэту па сельскай гаспадарцы і харчаванию аблвыканкамам Мечыслau Касцюк прызнаў, што «такога становішча з палівам, як сёлета, яшчэ не было». Патрэбна 36 тысяч тон саліаркі і 17 тысяч тон бензіну, у наяўнасці ж толькі 3 тысячи і 1,3 тысячи тон адпаведна. Паводле словаў гендырэктора ГВА «Агрармашсервіс» Міхаіла Занозы, «калгасы дайшлі да таго, што не могуць аплаціць паліва нават па фіксаваных коштаках, што на палову ніжэй камерцыйных».

Нягледзячы на гэта, Шчучынскі, Слонімскі, Свіслацкі, Бераставіцкі, Гарадзенскі раёны ўжо пачалі ўборку хлеба. Сярэдняя ўраджайнасць зерневых у Гарадзенскім раёне - 40 цэнтнераў з гектара, рапсу - 30. Кіраунікі нашай сельскай гаспадаркі лічаць, што ўраджай павінен быць разлікаваны з паміж дзяржавай і калгасамі даўно перайшлі ў разрад чыста сімвалічных. Усё ўсім павінны, але аддаваць даўгі ніхто не збираецца.

Так, абласны гандаль вінаваты толькі за мясо, сыр, малако пайтара мільярды рублёў. А калгасы, са свайго боку, 30 мільярдаў (ці па сто мільёнаў з кожнага калгаса) за палів і крэдыты. Толькі па заробку калгаснікам дойг складае 1 мільярд 705 мільёнаў рублёў. У многіх, такіх мовіцах гаспадарках, працаўнікі вёскі не бачылі кроўна заробленых рублёў з красавіка. А калі ўсё ж такі пашчасціца восенню ўбраць і прадаць дзяржаве ўраджай, то выручаных грошай у лепшым выпадку хопіць толькі, каб «разлічыцца з даўгамі, калгаснікамі жа нічога не дастанецца», - прызнае спадар Касцюк.

На нядзяўнім пазачарговым паседжанні аблвыканкамам, на якім разглядалася становішча ў сельскай гаспадарцы, кіраунікі вобласці ўголосілі прызналі, што аграрпрамысловы комплекс - у крэтычным стане. Змяншацца пагадоў жывёлы (кароваў, свіні) за куп малака і мясо зініція ў парыўнанні з мінулагоднім на 12 працэнтаў. У Навагрудскім раёне, напрыклад, па агульнай колькасці кароваў гаспадаркі «скаціліся» на пазіцыі 1971 года, па надво малака на карову - на ўзровень 1970 года. Але нават пры змяншэнні статку невядома, ці будзе чым карміць жывёлін зімой. У гэтym зімі з'елі не тое, што ўсё назапашанае сена, але і салому ўсю падмялі. А сёлета першага ўзораў лічы што не было, з другога, на 17 ліпеня, скошана 14 працэнтаў траваў. Назапашана на 120 тысяч тон кармавых адзінак менш за ўзровень мінулага года. Адно вядома дакладна: ніякі дзяржавай праграмы па рэфармаванню калгаснай сістэмы німа, і калгасы і надалей будуць «даходзіць».

А на 24 ліпеня ў вобласці скошана 32,8 тысяч гектараў зерневых і зернабавовых, што складае дзяржавай пракэнтаў ад агульнай уборачнай плошчы. Сярэдняя ўраджайнасць па вобласці - 33,8 працэнтаў, у Гарадзенскім раёне - 44 працэнты. Намалочана 109 тысяч тон зерна. Завяршайцца ўборка азімага рапсу з сярэдняй ўраджайнасцю 20 працэнтаў з гектара.

Алена Сіневіч

Рэпам па наркотыках

У нядзялю, 30 ліпеня, гарадзенская арганізацыя «Грамадзянскага Форуму» ладзіць у парку Жылібера рэп-хіп-хоп канцэрт.

Імпрэза пачненца а 16 гадзіні і пройдзе пад лозунгам «Моладзь супраць наркотыкаў».

У праграме канцэрту - выступы дзесяткі гуртоў з Гарадні, Брэста, Бярозы.

Іван Паўленак

У нядзелю на плошчы Тыгенгаўза гарадзенцы і хлопцы з гарадзенскіх падраздзяленняў МЧС святкавалі Дзень пажарнай службы.

Святочная праграма доўжылася ўесь дзень - з 11 раніцы да самага вечару. Усё почалося са св

27 ліпеня 2000 г.

5

ДАТА

Незалежнасць - вынік вялікага змагання

Кожная краіна мае даты, якімі па праву ганарыцца. Многія гісторычныя падзеі сталі нацыянальнымі святамі. Асабліва шануецца Дзень Незалежнасці. Гісторыя стагоддзямі была мачахай для Беларусі. Краіна была Папялушкай у сваім жа дому, дзе правілі баль ўзброеныя прыхадні, як з Усходу, так і з Захаду. Сваімі думкамі аб гісторычных і нядоўніх падзеях дзеліцца сябра Прэзідзіума Вярхоўнага Савета Беларусі 13-га склікання, старшыня Каардынацыйнага камітэта «Гродзенская ініцыятыва» С.М. Домаш:

Сямён Мікалаевіч, да Незалежнасці клікалі лепшыя людзі Беларусі ў ўсе вакі. У чым жа яе каіштоўнасць?

- Незалежнасць - гэта той здаўтак, калі народ на сваёй зямлі заводзіць уласныя нарадкі, пакладзеным ім у законы, і стварае сваю дзяржаву, якая паважае традыцыі, мову, культуру, гісторыю далёкіх і блізкіх продкаў, выбірае сабе кіраўніцтва, якое клапоціцца аб кожным чалавеку, ствараючы ўмовы для годнага і заможнага жыцця; дзе працуе правила, вызначанае яшчэ Кастусём Каліноўскім: «Не народ для ўрада, а ўрад для народа». Такая дзяржава паважае чужое і ўмее ладзіць з усімі суседзямі.

Сапраўднай Незалежнасці заўсёды спадарожнічаюць дэмакраты, разумнае перайманне найлепшых сусветных узоруў уладкавання дзяржавы, дзе прыярытэт асобы - найкаштоўнейшае дасягненне.

На жаль, так склалася, што Беларусь да гэтага часу не заняла сваё месца ў єўрапейскай супольнасці як пайаварстанская сувярэнная дзяржава. Наша маладая краіна не прышла праз перыяд фармавання ўласнай нацыянальнай самаідэнтыфікацыі, не здолела да-казаць єўрапейцам сваё рэальнае існаванне. Не паспела Беларусь абвясціць незалежнасць, тут жа яе ўрад ад імя народа пачаў заяўляць, што Беларусь хоча быць у адзінай сям'і з братніяй Расеяй. Мы выклікаем здзіўленне цывлізаціі свету, бо ні адзін народ добрахвотна не аддаваў саме галоўнае багацце - самастойнасць.

У гэтых святочных дзень да ладу прыгадаць асноўныя вехі дзяржавнага становішча. Праўрадавыя СМІ прыкладаюць вялікія намаганні, каб пераканаць, што незалежнасць Беларусі распачала ся ў 1917-м годзе і замацавана ў 1944-м вызваленнем рэспублікі ад наемнікаў-фашистікіх захопнікаў...

- Беларусь як незалежнасць дзяржава пачала адлік свайго сувэрэнітэту нават не 27 ліпеня 1990 года. У гэтых дзень была пастаўлена апошніяя кропка на велізарным шляху становішча дзяржавы.

На фоне гэтых недарэчных гульняў у незалежнасць зусім панішаму выглядае дата 25 сакавіка 1918 года...

- Абвяшчэнню Беларускай Народнай Рэспублікі папярэднічала Усебеларускі кангрэс, скліканы ў Менску 15-17 снежня 1917 года. Прысутнічала 1 872 чалавек, з якіх 1 167 мелі ражаючы і 740 - дарадчы голас. Гэта былі прадстаўнікі зямляцтва з усіх куткоў Беларусі - Менскага, Маріліўскага, Віцебскага, Біларускага, Гарадзенскага, Смаленскага...

Не выкінуць з гісторыі і той факт, што Народны Камісарыят Нацыянальнасця ў наче са Сталінім даў згоду на правядзенне Кангрэса і выдзяліў на яго арганізацыю 50 тысяч рублёў згодна з Пастановай СНК. Але затым Кангрэс быў разагнаны органамі савецкай улады Захадній вобласці, калі большавікі пабачылі, што форум прыняў рэзалюцыю аб адаслennі Беларусі ад Расеі, абраў Раду Кангрэсу з шырокімі паўнамоцтвамі.

Створаная Рада БНР выдала тры Устаўныя Граматы. У трэцій, прынятай уnoch з 24 на 25 сакавіка 1918 года, абвяшчалася Незалежная Беларуская Народная Рэспубліка. Краіну прызналі шэраг замежных дзяржаваў. БНР мела ўласныя паштапты, сцяг, герб, гімн «Мы выйдзем шчыльнымі радамі» аўтара Макара Краўцова (Касцючі), напаша земляка, вайсковыя аддзелы. Была прынята Пастанова аб дзяржавы Беларускай мовы. Ініцыятарамі і заснавальнікамі БНР быў палімніяя патрыёты Янка Серада, Язэп Варонка, Язэп

некая парткандэрэнцыя бярэ на сябе права аб'яўляць, што яна будзе кіраваць беларускім народам? Хіба за гэта выказаўся той самы народ? Агульнаядома негатыўнае стаўленне да стварэння Беларусі як самастойнай рэспублікі Леніна, Сталіна, Свярдлова. Абвяшчэнне БССР трэба разглядаць з пункту гледжання тагачаснай палітычнай кан'ютктуры. Расеі патрэбны быў буфер паміж РСФСР і Захадам.

Па-другое, беларускія землі спатрэблілі Расеі як сродак для гандлю з тымі ж Польшчай і Германіяй, з якімі Расея ваявала. Добра аб гэтым сказаў большавіцкі дзяяч Вільгельм Кнорын 24 верасня 1919 года ў газете «Звязда»: «Камуністычная партыя... матывавала свой крок выключна прычынамі міжнароднага харектара».

27 лютага 1919 года, праз два месяцы пасля абвяшчэння так званай БССР, «незалежную» Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку злучылі ў адзінку ЛітБел са сталіцай у Вільні, каб было лепш абараніцца ад польскіх легіёнau. Беларусь у аўдзяднаным урадзе гэтай большавіцкай квазіпароды на Вялікае княства Літоўскае прадстаўлялі Рэйнгольд, Рашенталь, Савіцкі і Берсан!

Аднак і гэтага краіна дойдзе не праиснавала. Ужо 1 жніўня 1920 года ў чарговы раз абвяшчалася Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка Беларусь з населніцтвам у 1 200 000 чалавек у межах некалькіх паветаў Менскай губерні. Наступны перадзел Беларусі адбыўся ў 1921 годзе. Захадняя частка была аддадзена Польшчы як цана за мірнае існаванне РСФСР. Усё тлумачыць такая фраза Леніна: «Але ні адзін марксіст, не парываючы з асновамі марксізму і сацыялізму наогул, не зможа адмаўляць, што інтарэсы сацыялізму стаяць вышэй, чым права націяў на самавызначэнні».

На фоне гэтых недарэчных гульняў у незалежнасць зусім панішаму выглядае дата 25 сакавіка 1918 года...

- Абвяшчэнню Беларускай Народнай Рэспублікі папярэднічала Усебеларускі кангрэс, скліканы ў Менску 15-17 снежня 1917 года. Прысутнічала 1 872 чалавек, з якіх 1 167 мелі ражаючы і 740 - дарадчы голас. Гэта былі прадстаўнікі зямляцтва з усіх куткоў Беларусі - Менскага, Маріліўскага, Віцебскага, Біларускага, Гарадзенскага, Смаленскага...

Не выкінуць з гісторыі і той факт, што Народны Камісарыят Нацыянальнасця ў наче са Сталінім даў згоду на правядзенне Кангрэса і выдзяліў на яго арганізацыю 50 тысяч рублёў згодна з Пастановай СНК. Але затым Кангрэс быў разагнаны органамі савецкай улады Захадній вобласці, калі большавікі пабачылі, што форум прыняў рэзалюцыю аб адаслennі Беларусі ад Расеі, абраў Раду Кангрэсу з шырокімі паўнамоцтвамі.

Створаная Рада БНР выдала тры Устаўныя Граматы. У трэцій, прынятай уnoch з 24 на 25 сакавіка 1918 года, абвяшчалася Незалежная Беларуская Народная Рэспубліка. Краіну прызналі шэраг замежных дзяржаваў. БНР мела ўласныя паштапты, сцяг, герб, гімн «Мы выйдзем шчыльнымі радамі» аўтара Макара Краўцова (Касцючі), напаша земляка, вайсковыя аддзелы. Была прынята Пастанова аб дзяржавы Беларускай мовы.

Ініцыятарамі і заснавальнікамі БНР быў палімніяя патрыёты Янка Серада, Язэп Варонка, Язэп

Сямён Домаш

Лёсік, Аляксандр Цвікевіч, Пётра Крачэўскі, Антон Луцкевіч, Палута Бадунова, Аляксандр Прушынскі, Тамаш Грыб, Аркадзь Смоліч, Вацлаў Ластоўскі, Мітрафан Доўнар-Запольскі, які ў складзе місіі БНР у Кіеве па даручэнню ўрада Беларускай Народнай Рэспублікі напісаў брашуру «Асноўы дзяржавы Беларусі». Выданне на пяці мовах з дадаткам карты краіны было надрукавана ў нас, у Гродні, як інфармацыйны даведнік для ўсіх дыпламатычных місіяў і прадстаўніцтваў БНР.

Менавіта БНР увасобіла ў сабе памікненні тысяч патрыётаў Беларусі да Незалежнасці роднага краю.

Падцверджанне Незалежнасці Беларусі 27 ліпеня 1990 года стала справядлівым фактом. Гэта сучаснае прызнанне барацьбы народа за сваю свободу. У тым ліку і ў час Вялікай Айчыннай вайны. Свой улік на абуджэнне нацыі зрабіла перабудова...

Трэба адзначыць, што шлях да незалежнасці быў пракладзены і многімі гарадзенцамі. Вялікай актыўнасцю вызначаўся пасляваенны перыяд. Менавіта за патрыятычную дзейнасць у сакавіку 1949 года быў выгнаны з працы выкладчык кадэфедры марксізму-ленінізму Гарадзенскага педінстытута «буржуазны касмапаліт», як пісала тады «Гродзенская праўда», вучоны Вольф. У 1957 годзе за краты трапіў па авбінавачанні ў «нацыяналізме» беларускі літаратуразнаўца той жа навучальний установы, кандыдат філософскіх навук Браніслаў Ржэўскі. У 1972 годзе ў Гродне на Савецкай плошчы адбылася дэмансстрацыя юнацтва з падзюндамі «Свабода слова!», «Свабода друку!», «Свабода чалавеку!». Дзесяткі ўздельнікаў былі арыштаваны міліцыянтамі і пакліканы на дапамогу дэсантнікамі.

У сакавіку 1986 года распачаў працу гісторыка-краязнечнічы клуб «Пахадня», на чале з Міколам Тарандам і Міхасём Ткачовым.

Актыўна дзейнічала суполка імя Максіма Багдановіча, якая выдавала бюлетэнь «Рэанімава».

У 1989 годзе групай студэнтаў Гарадзенскага універсітэта была створана першая няўрадавая арганізацыя «Захаднебеларуское згуртаванне моладзі». У канцы 80-х - пачатку 90-х сябры гэтай арганізацыі актыўна ўключыліся ў патрыятычныя рух БНФ «Адраджаныне». 17-га лютага 1990 года па яго ініцыятыве быў наладжаны ў Гродне шматлікны перадзярбчы мітынг на гарадскім стадыёне. Тады ж паўсталі мясцовыя філіі Фонду імя Льва Сапегі, Таварыства беларускай мовы, абласное краязнечнічы таварыства, Дэмакратычная партыя Беларусі, польскаса культурна-асветнае таварыства імя Адама Міцкевіча...

Гэта быў бурлівы час, які папярэднічала ўзяццю замежных дзяржаваў. БНР мела ўласныя паштапты, сцяг, герб, гімн «Мы выйдзем шчыльнымі радамі» аўтара Макара Краўцова (Касцючі), напаша земляка, вайсковыя аддзелы. Была прынята Пастанова аб дзяржавы Беларускай мовы.

Ініцыятарамі і заснавальнікамі БНР быў палімніяя патрыёты Янка Серада, Язэп Варонка, Язэп

сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі 12-га склікання, калі была прынята «Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце БССР». Напярэдадні аў сваёй незалежнасці абвясціла Ра-сесія.

- Выступаць ад імя народа «Дэкларацыя» дазваляла выключна Вярхоўнаму Савету БССР (арт. 2). На тэрыторыі Беларусі ўстанаўлівалася вяршэнства Канстытуцый і Законаў (арт. 7). Падцівярджалася выключнасці беларускай мовы ў якасці дзяржаўнай на тэрыторыі рэспублікі. «Дэкларацыя» давала ўраду права стварыцца нацыянальнае войска, рэспубліканскую міліцыю і службы бяспекі (арт. 10).

Рэальная пагроза страты незалежнасці стала ў поўны рост з прыходам да ўлады Аляксандра Лукашэнкі і асабліва абастрывалася ў апошні час. Цяперашнія ўлады адкрыта праводзяць палітыку падаўлення дэмакраты і канстытуцыйных правоў і свабоды грамадзянаў. Усе СМІ манаполізаваны, і прапагандуюць толькі афіцыйны пункт гледжання ўладных структураў. Пасля лістападаўскага (1996 г.) рэферэндуму ў краіне ліквідаваны прынып падзелу ўладаў. Беларусь стаўціла прыкметы дэмакратычнай дзяржавы. Адсутнічае дзейная сістэма мясцовага самакіравання. Саветы практычна падпарадкованыя выканаўчай уладзе, не выпрацоўваюць і не прымаюць самастойных рашэнняў. Парламент, суды і прокуратура поўнасцю знаходзяцца пад кантролем адной асобы. Сілавыя структуры гатовыя выступіць супраць народу, які можа выйсці на вуліцы, каб патрабаваць прыстойных умоваў жыцця.

Прапагандуецца няянавісць да дэмакратычных краінаў Захаду. Наяўнасць гэтых фактараў дае падставу сцяржаніць, што палітыка дзяржавы праводзіцца як звонку, так і знутры не народам, які не мае магчымасці свабоднага волевыяўлення. Улады могуць у любы момант прывесці Беларусь да страты незалежнасці.

Як у гэтай сітуацыі павінны паводзіць сябе дэмакратычныя арганізацыі, усе сапраўдныя патрыёты Беларусі?

- Усімі даступнымі сродкамі супрацьстаяць анатыбеларусізмі грамадства, якую праводзяць цяперашнія ўлады, ганьбуючы нацыянальныя сімвалы, прыніжаючы ст

НТВ плюс: Наше кино, Мир кино, Спорт

27 ліпеня 2000 г.

6

Панядзелак, 31

НАШЕ КИНО

9.00 Сьогодні в програмі.
9.05 Олег Янковський, Алек-
сандр Абдулов, Євгенія Симо-
нова, Євгеній Леонов, Ірина
Купченко і Андрій Миронов в
музичальній сказці Марка За-
харова «Обикновенное чудо».
2 серії. 1978 р.

11.25 Алексей Баталов в ки-
нодрамі Йосифа Хейфіца
«Дело Румянцева». 1955 р.

13.05 Лекарство против стрес-
са. Людмила Гурченко і Сер-
гей Шакуров в лирическій
комедії Петра Годоровского
«Любимая женщина механи-
ка Гаврилова». 1981 р.

14.20 Дело №... Василій Ми-
щенко, Ігорь Шавлак, Татья-
на Корецкая, Олег Шкіловський
і Ігорь Ліванов в детективі
Ігоря Шавлака і Василія Ми-
щенко «Крутые. Дело № 1:
Смертельное шоу». 1998 р.

16.00 Кіновости.

16.10 Всеволод Санаев і Лео-
нід Куравлев в кіноповесті
Василя Шукшина «Ваш сын
і брат». 1965 р.

17.40 Дело №... Алексей Бул-
даков в детективі Александра
Пашовкина «Тихое след-
ствие». 1986 р.

18.45 Лекарство против стрес-
са. Лариса Удовиченко, Юрій
Григорьев, Баадр Цулладзе,
Вера Васильєва і Михаїл Пу-
говкін в комедії Владимира
Рогового «Женатый холостяк».
1982 р.

20.10 Кіновости.

20.20 Александр Калягин, Еле-
на Солов'єв, Євгенія Глушен-
ко, Юрій Богатирев, Олег Та-
баков і Ніколай Пастухов в
кінодрамі Нікити Михалко-
ва «Неоконченая п'єса для ме-
ханіческого піаніно». 1976 р.

22.00 Алексей Серебряков в
мистическому триллере Сергія
Винокурова «Ульпъ». 1997 р.

23.15 Завтра в програмі.

23.20 Анатолій Ігнатьев,
Олег Жаков і Фаїна Ранев-
ская в кіноповесті Леоніда
Лукова «Рядової Александр
Матросов». 1947 р.

МИР КИНО

9.30 Сьогодні в програмі.

9.35 Кіновости.

9.45 Шарлен Тілтон і Ліа
Реміні в кримінальному філь-
мі Уллі Ломмеля «Звіздний
свідчитель» (США).

11.05 Антонела Луальди, Ри-
чард Джонсон і Іларіон Чо-
бану в історико-приключен-
ческому фільмі Мірчи Драга-
на «Колонна» (Румунія).

13.10 Лорі Петті, Джейсон
Ландон і Майліс Паттен в пси-
хологіческому триллере Кеопі
Віксмана «Обратний отсчт». 1997 р.

14.40 Арнольд Шварценеггер,
Джеймс Коберн, Джеймс Каан
і Ванесса Уильямс в фантаст-
ическому боєвіку Чака Рассе-
ла «Стрітлер» (США).

16.35 Кіновости.

16.50 Мел Гібсон в драмі «Че-
ловек без лица» (США).

18.40 Стівен Сайдс і Лен
Шленц в боєвіку Марка Мене-
са «Крутой поліцейский».

20.10 Кіновости.

20.25 Тім Томерсон, Джордж
Дзундза і Тауні Кітаен в
комедії Артура Аллена Сей-
демлена «Капікуни по-амери-
канські» (США).

23.35 - 0.55 Джон Севедж і
Кліф Де Янг в фантастичес-
ком триллере Луї Морно «Кар-
нозавр-2» (США).

СПОРТ

9.00 «Прес-центр».

9.15 Аеробіка.

9.40 Тенніс.

10.10 «Шахматное обозрение».

10.40 Чемпіонат Росії по

кольцевим автомобілем. Пере-

дача з Санкт-Петербурга. В

перерыве (12.00) - «Прес-центр».

14.45 Компак спортивні. Чем-

піонат Росії.

15.00 «Прес-центр».

15.15 «Удивительные игры

народов мира».

16.00 Боулинг. «Золотой Ку-
бок России».

16.30 «Железный фактор». Тел-
ежурнал.

17.00 «На пути в Сидней».

17.45 «Прес-центр».

18.00 Тенніс. Турнір из серії

Masters. Пряма трансляція из

Канады.

19.30 Хроніка недели.

20.00 Программа передач на

завтра.

20.05 «Большой ринг».

22.05 Спідвей Гран-При Чехії

-200. Часть 1-я. В перерыве

(23.00) - Новости.

СПОРТ

НАШЕ КИНО

9.00 Сьогодні в програмі.
9.05 Всеволод Санаев і Лео-
нід Куравлев в кіноповесті
Василя Шукшина «Ваш сын
і брат». 1965 р.

10.35 Дело №... Алексей Бул-
даков в детективі Александра
Пашовкина «Тихое след-
ствие». 1986 р.

11.40 Лекарство против стрес-
са. Лариса Удовиченко, Юрій
Григорьев, Баадр Цулладзе,
Вера Васильєва і Михаїл Пу-
говкін в комедії Владимира
Рогового «Женатый холостяк».

13.05 Александр Калягин, Еле-
на Солов'єв, Євгенія Глушен-
ко, Юрій Богатирев, Олег Та-
баков і Ніколай Пастухов в
кінодрамі Нікити Михалко-
ва «Неоконченая п'єса для ме-
ханіческого піаніно». 1976 р.

14.45 Алексей Серебряков в
мистическому триллере Сергія
Винокурова «Ульпъ». 1997 р.

15.00 Кіновости.

16.00 Дело №... Михаїл Жаров,

Татьяна Пельцер, Роман Тка-
чук і Лідія Смирнова в філь-
мі Івана Лукінського «Дере-
венський детектив». 1968 р.

10.25 Дело №... Алексей Бул-
даков в детективі Александра
Пашовкина «Тихое след-
ствие». 1980 р.

10.45 Валентина Талызина,
Лариса Малеванная, Анато-
лій Ромашин і Марина Яков-
leva в мелодрамі Александра
Гордона «Сцена из семейной
жизни». 1979 г.

12.05 Лекарство против стрес-
са. Анатолій Папанов, Сергій
Мигіцко, Нонна Мордюкова,
Валерій Носік, Леонід Курав-
лев, Анатолій Кузнецов і Вя-
чеслав Невінний в комедії
Леоніда Гайдая «Інкогніто

з Петербурга». 1977 г.

13.35 Приз «Ніка». Сергій
Бугаєв, Татьяна Друбич і Стан-
іслав Говорухін в кінофана-
тазії Сергія Солов'єва «Аса-
». 1997 р.

14.00 Дело №... Михаїл Жаров,

Татьяна Пельцер, Лідія Смирнова і Роман Ткачук в детективі Михаїла Жарова і Владимира Рапопорта «Аніс-
кин і Фантомас». 1-я серія.

10.10 Алексей Тимошкин і
Петропелла Баркер в приклю-
ческому фільмі Станіслава
Ростоцького «На камнях рас-
тут дерев'я». 2 серія. ССР -
Норвегія. 1985 р.

12.30 Лекарство против стрес-
са. Аркадій Райкін і Людмила
Целиковська в комедії Ніколя
Достала-ст. і Андрея Тутышкина
«Ми с вами где-то встречались...»

13.05 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

14.30 Алла Клюка, Максим
Беляков і Андрей Жигалов в кримінальній драмі Нікити
Хубова «Тел». 1990 р.

15.00 Дело №... Михаїл Жаров,

Татьяна Пельцер, Лідія Смирнова і Роман Ткачук в детективі Михаїла Жарова і Владимира Рапопорта «Аніс-
кин і Фантомас». 2-я серія.

10.10 Ворис Токарев, Татьяна
Друбич, Ірина Малішева і Сергій
Шакуров в кіноповесті Сергея
Солов'єва «Сьогодні». 1974 р.

11.40 Лекарство против стрес-
са. Віталій Соломін і Віталій
Глаголєв в комедії Ніколя
Достала-ст. і Андрея Тутышкина
«Ми с вами где-то встречались...»

12.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

13.45 Приз «Ніка». Сергій
Бугаєв, Татьяна Друбич і Стан-
іслав Говорухін в кінофана-
тазії Сергія Солов'єва «Аса-
». 1997 р.

14.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

15.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

16.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

17.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

18.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

19.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

20.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

21.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

22.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

23.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

24.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

25.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

26.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

27.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

28.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комедії Аллы
Сурикової «Іскрениe вап...»

29.15 Дело №... Віталій Соломін і
Віталій Глаголєв в комеді

27 ліпеня 2000 г.

7

РЭКЛАМА Тэлефон: (0152) 72-29-96, 72-37-14

ПРАДАЮ

- ▼ **Масквіч-2140** па запчастках, на хаду. Тэл. 44-45-41 (пасля 18.00).
- ▼ Запчасткі да аўтамабіля «Тойота-Каролла», 1985 г.в., 1,3Б. Тэл. (8-213) 2-24-79 (увечары, запрасіца Алега).
- Дачу ў в.Жылічы, побач - бярозавы гай, рэчка Нёман. Тэл. 44-39-53.

▼ Дом з надзелам (6 км ад г.Гродна). Танна. Тэл. 33-38-69 (з 18.00), 72-20-62 (з 9.00 да 17.00).

▼ Пральную машыну «Волна-2 МВ» (б/у), а таксама АОН «Веф-ТА-12». Тэл. 73-00-00 (аб. 95352).

▼ Тэлевізар «Электрон» (вялікі экран), б/у; пярэдні капот ад «Ford Sierra». Танна. Тэл. 2-65-60.

▼ Фартэпня «Беларусь» у добрым стане; пральную машыну «Мара», новую. Тэл. 5-11-03.

▼ Картрыджы для 16-бітнай прыстаўкі «Sega» (па компу 3 тыс. рублёў): Gemfire («Каштоўны агонь», прыгодніцкая ваенна-стратэгічная гульня); Mutant League Football (Мутанцкая футбольная ліга), спартыўная, амерыканскі футбол жахлівых мутантаў); Rock-N-Roll Rasing (аўтамабільныя гонкі іншапланетянаў); Ghost Busters («Палаяўнічыя за прывідамі», прыгодніцкая гульня); 4-гульнейку «Bare Knicle (Streets of Rage) «Вуліцы гневу», баявая сюжэтная гульня, вулічныя бойкі; Caesar's Palace (азартныя гульні ў казіно: рулетка, косці, лато, 21 ачко, «аднарукі бандыт», відзапекер, скакі, латарэя); Sonic-1 (прыгодніцкая гульня); Alien-3 (прыгодніцкі касмічны баявік па матывах к/ф «Чужая»). Да ўсіх гульняў прыкладаюцца іх апісанні, коды, паролі, сакрэты, парады, гулінёвыя прыёмы. Альбо мянія любы з гэтых картрыджаў на: The Addams Family, Chakan, Haunting (starring Polterguy), Technoclash, Mega-Lomania, Gargoyles, Worms, Super Hydride, Mutant League Hockey, Asterix and the Power of Gods, Castlevania Bloodlines, Batman Forever, The Faery Tale Adventure. Іншых не прананоўваецца. Тэл. 75-44-70.

▼ Мікраскоп «Д-11» ва ўпакаванні. Тэл. 33-67-31.

▼ Калонкі «Вега-AC-35-105-1». Тэл. 73-00-00 (аб. 95352).

Халадзільнік «Снайге-15Е» (6/у), а таксама шыны і лабавое шкло ад «Масквіча-2140». Тэл. 44-39-70.

▼ Дробную бульбу. Тэл. 44-69-03.

▼ Збор твораў Ул. Каракевіча ў 8-і тамах (9 кніг). Тэл. (017) 258-43-54.

КУПЛЮ

▼ Старую швачную машыну «Зінгер». Тэл. у Пінску 33-05-35.

▼ Анткварыят, старыя манеты, узнагароды, гадзіннікі. Тэл. 72-02-26.

▼ Настольную лямпу, новую альбо б/у, абавязкова - у працоўным стане, невысокую, з выключальнікам, зручную ў карыстанні. Тэл. 6-69-65 (пасля 17.00).

▼ Металічны аброч для заняццяў гімнастыкай, не абавязкова новы. Танна. Тэл. 75-44-70 (запрасіца Святлану).

▼ Факсімільнае выданне Статуту ВКЛ 1588 году, граматку Б.Тарашкевіча, кнігу «Летапісы і хронікі» з серыі «Беларускі кнігазбор». Тэл. 5-36-02 (запрасіца Юлію).

▼ Фоташтатуў. Тэл. 33-59-87.

Рамонт каляровых тэлевізаў. Устаноўка ПАЛ, дыстанцыйнага кіравання, тэлэтексту. Ліц. N1243, выдацца МП да 2004 года. Тэл. 31-37-05.

▼ Выраб ксеракопіяў у вялікай колькасці. Пасведчанне N17955. Тэл. 44-14-33 (з 12.00 да 14.00).

▼ Набор тэкстуў, табліцаў на камп'ютары. Раздрукаваніе на струйным альбо матрычным прынтары. Танна. Не абавязкова на Вашай паперы. Тэл. 93-53-56.

▼ Набор тэкстуў на камп'ютары, сканіраванне, раздрукаваніе на матрычным прынтары. Тэл. 76-55-16.

▼ Ангельская мова: пераклады і кантрольныя. Хутка і яканса. Тэл. 31-15-83.

▼ Абледаванне і лячэнне хранічных захворванняў па методыцы Р.Фоля. Ліц. M3 РБ N224 да 30.XII.2001 года. Тэл. (8-017) 258-88-14.

▼ Відэаздымка. Яканса выканаем работы па стварэнню відэафільма пра Ваш лёс, юбілі, прэзентацыю. Ліц. N613, выдацца МК да 2004 года. Выезджаем на месца здымкі на сваім

▼ Факсімільнае выданне Статуту ВКЛ 1588 году, граматку Б.Тарашкевіча, кнігу «Летапісы і хронікі» з серыі «Беларускі кнігазбор». Тэл. 5-36-02 (запрасіца Юлію).

▼ Фоташтатуў. Тэл. 33-59-87.

Рэдакцыя газеты ПАГОНЯ абвяшчае конкурс на замяшчэнне пасады кіраўніка аддзела рэкламы і маркетынгу.

Абавязковыя ўмовы:
амбітнасць,
камунікальнасць,
досвед працы.

Даведкі па телефонах:
72-29-96, 72-37-14.

МЯНЯЮ

▼ Дэвюхпакаёвую кватэру на трэцім паверсе ў г.Барысаў на дэвюхпакаёвую кватэру ў г.Гродна. Тэл. у Барысаў 3-06-88 (пакліаць Сяргея).

▼ Дэвюхпакаёвую кватэру новай планіроўкі ў Бабруйску на кватэру ў Гродна. Тэл. 2-33-74.

ПАСЛУГІ

▼ Сканіраванне фотаздымкаў (камп'ютарная апрацоўка), тэкстуў, распазнаванне, набор і раздрукаваніе (на лазерным, струйным ды іншых прынтарах) на IBM PC (руск., англ.). Пасведчанне N17955. Тэл. 44-14-33 (з 12.00 да 14.00).

▼ Рэпетытарства па фізіцы. Дапамагу ў рапшэнні задачаў, кантрольных работай. Тэл. 76-55-14 (запрасіца Юрыя).

▼ Усё па ангельскай, лацінскай, беларускай мовах. Тэл. 33-21-83.

Доктар С.Калядা

Інтэнсіўнае псіхатэрапія алкалізму, зацішнія вагі. Найноўшыя методы. Тэл. 74-35-46 (да 18.00). Ліц. N796 па 23 сакавіка 2004 г., МЗ РБ.

▼ Камп'ютарны набор, сканіраванне, раздрукаваніе на лазерным прынтары. Тэл. 5-36-02 (запрасіца Юлію).

ЗДЫМУ

▼ Адна- ці дэвюхпакаёвую кватэру з мебляй і тэлефонам, кошт - да 50 у.а. Пажадана ў мікрараёне Віннівец, па пр-це Я.Купалы, вул. Паповіча альбо ў цэнтры. Тэл. 72-10-86.

▼ Адна- ці дэвюхпакаёвую кватэру, коштам да 40 у.а. Тэл. (8-214) 36-1-05.

РОЗНАЕ

▼ Хто знайшоў пашпарт і

працоўную кніжку на імя Генрыха Гаравіча Шагуна, просьба вярнуць за ўзнагароду. Тэл. 6-81-83.

▼ Шукаю працу на прадпрыемстве па наразэцы пратэктару шынаў легкавых, грузавых машынаў усіх марак. Тэл. 44-39-15.

▼ Зъбіраем звесткі пра школы, самвыдат Гарадзеншчыны. Будзем удзачныя за любую інфармацыю пра бюлетэні, насынгагазеты, што выдацца ў навучальных установах. Пісаць на адрас: 230009, Гродна, а/с 30, ЛПЦЭЙплюс пісунеля@mail.ru

▼ Шукаю працу на прадпрыемстве па падшыўцы і падклейванні падэшваў у абутак. Тэл. 31-77-41 (у любы зручны для вас час).

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Шукаю працу на прадпрыемстве па падшыўцы і падклейванні падэшваў у абутак. Тэл. 31-77-41 (у любы зручны для вас час).

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

▼ Супрацоўнікі рэдакцыі ПАГОНІ нагадваюць чытачам, якія дасылаюць аб'явы ў рубрыку «Знамісты», пра неабходнасць указаваць напрыканцы купона нумар паштовага аддзялення сувязі

і сваёй абаненцкай скрыні, альбо пакідаць наступную інфармацыю: індэкс паштоваага аддзялення, «да запатрабавання, прад'яўніку пашпарту ці іншага дакумента...»; ці приходзіць у рэдакцыю з купонам аб'явы і сваім пашпартам. Гэта дасыць усе падставы меркаваць, што абвесткі наконт знаёмстваў належыць менавіта вам, шаноўныя чытачы, а не тым, хто жадае з вас пажартаў.

ЗНАЁМСТВЫ

▼ Надзвычай энергічны, далікатны, імпазантны мужчына бальзакўская ўзросту, рост якога 176 см, жадае пазнаміцца з прыемнай ва ўсіх адносінах жанчынай да 40 гадоў. Хатні адрас: 230026, г.Гродна-26, вуліца Томіна, 16-7066 (Віктар Дэміతрыевіч); пажадана захапіць з сабою пашпарт.

27 ліпеня 2000 г.

8

ПЯРЭСТЫ КУТ

Кандыбовіч вярнуўся

«Беларускі гісторычны агляд» выдаў кнігу Сымона Кандыбовіча (1891-1972)

«Разгром нацыянальнага руху ў Беларусі». Гэта праца - адна з першых спробаў даследаваньня гісторыі балшавіцкіх рэпрэсій супраць беларускай інтэлігэнцыі. Кніга напісаная ў эміграцыі ў 50-х гадох.

Аслабілую цікавасць маюць аўтарская харкторыстыкі й замалёўкі, створаныя відавочцам падзеяў. «...Беларускі народ перажыў страшную страту, ён застаўся без сваіх нацыянальных настаўнікаў, моладзь без выхавацеляў, усе нацыянальныя каштоўнасці, створаныя каласальнымі выслікамі і працай, растаптанаі...» У кнізе зъмешчана шмат рэдкіх фотаздымкаў лідараў нацыянальнага руху 50-х гадоў з архіваў НКУС. Кніга зацікавіць як аматараў айчыннай гісторыі, так і сучасных палітыкаў.

Кнігу Сымона Кандыбовіча «Разгром нацыянальнага руху ў Беларусі» можна замовіць у БАРЦ праз электронную пошту (E-mail: barc@user.unibel.by). Кошт кнігі - 800 беларускіх рублёў, наклад абмежаваны.

Ул. інф.

I французы па-беларуску...

З другой паловы жніўня на Беларускім тэлебачанні распачненца паказ самых сапраўдных французскіх кінакамедый. Прычым - па-беларуску.

Кінекамеды, мультыфільмы, ток-шоу абсалютна задарма прадастаўляе ВТ Міжнародны французскі канал (CFI).

Перадачы французскіх тэлевізійных каналаў будуть ісці на нашым канале да канца года. А іх аўтаматы ў тыдзень складзе сям гадзін.

Іван Паўлёнак

Дзіўнае дзіця

У 1824 годзе ў мястэчку Вялікая Бераставіца адбылася незвычайная падзея, якая зацікавіла самыя высокія кіруючыя колы Гарадзенскай губерні.

27 ліпеня мяшчанка Старжынская нарадзіла дзіўнае дзіця. Яно больш нагадвала пачвару, а не чалавека. Дамо слова дакументу: «Лицо непохоже человеческому, нос начиняецца с чела, с левой стороны головы нарости большай наподобие пузыря, на голове волосы длинные, на руках и ногах пальцы в одно место соединены. (...) Между тем сообщаем, что рожденное чудовище по рождению живое, но не принимает корму» (Нацыянальны гісторычны архіў Беларусі ў Гродне, ф. 9, воліс 7, справа 86).

Па патрабаванні губернскіх уладаў у Бераставіцу быў накіраваны лекар Крулікоўскі з Ваўкавыска. Ён пакінуў нам больш навуковае тлумачэнне незвычайнага немаўлятці. «Во исполнение предписания одной управы от 30.07.1824 года прибыл в м. Великая Берестовица, где освидетельствовал мёртвого младенца мужского пола родившего мещанкою Старжинскую, следующих знаков: с левой стороны на голове пузырь называнием (Hidrocephalus), одержим болезнью называемой Labium Lepormum и на правой ноге три пальца соединены в одно место». Пасля медычнага агляду памерлага дзіцяці выясняўся, што яно не ўяўляе ніякай навуковой зацікавленасці. І было прынята рашэнне пахаваць яго на парафіяльных каталіцкіх могілках мястэчка Вялікая Бераставіца.

Генадзь Семянчук

САЦЫЯЛАГІЧНАЕ АПЫТАННЕ ПАГОНІ

Ці ўхваляеце Вы курс Нёмана?

Што хвалюе жыхароў Гарадзеншчыны? Якія ў іх палітычныя і эканамічныя погляды? Чым яны бавяць вольны час? Гэтыя ды іншыя пытанні выявляюцца на замову ПАГОНІ незалежная сацыялагічная служба «Лінія Керзана». Вось якія атрымаліся вынікі.

Як Вы ацэньваеце стан гарадскіх дарог?

Добра	8%
У Радзе горш	24%
У булачнью на таксі не ежджу	58%
Недрукуемыя выразы	25%

Такім чынам, большасць гарадзенцаў ухваляе нашыя дарогі. Апытаць ярка дэмантруе, наколькі значны ўплыў на свядомасць жыхароў аказвае расейскі фактар. Даволі высокі працэнт незадаволеных дарогамі радыкальна настроенных рэспандэнтаў тлумачыцца высокім узроўнем аўтамабілізацыі горада і вобласці. Якія пазіцыі зойме так званая «дрыгва» (58 працэнтаў), залежыць ад таго, ці будуць у бліжэйшым будучым пербою з завозам хлеба-булачных вырабаў.

Ці падтрымліваеце Вы якасць варанай кілбасы?

Безумоўна падтрымліваю	4%
Падтрымліваю з агаворкаю, што павінна быць кілбаса як з мяса, так і з бабоў	28%
Безумоўна не падтрымліваю	50%
Варанай кілбасы не купляю	33%

Значная колькасць апанентаў варанай кілбасы тлумачыцца не толькі зніжэннем яе якасці ў выніку недарода зернебабовых, але і няздзейненімі чаканнямі электратачу, якія ён ускладваюцца на кірауніцтва краіны. Расчараўванне адлюстравалася перш за ўсё на адносінах да самага папулярнага прадукту харчавання. Між тым, чвэрць апытаных ўсё яшчэ ўскладвае спадзяванні на тое, што

дыферэнцаваны падыход да напаўнення кілбасы фаршам («як з мяса, так і з бабоў») здольны змяніць сацыяльную напружанасць. Нечакана выясняўся, што трэць рэспандэнтаў ніяк не звязаная з варанай кілбасою, у той час, як традыцыйна лічылася, што кілбаса з'яўляецца ўсеагулым індикаторам сацыяльна-еканамічных чаканняў. Дадатковая даследаванія паказалі, што ў гэтую группу патрапілі пенсіянеры, «новыя беларусы» і «чалнакі». Да якой з дзвюх асноўных групаваў далучачца гэтыя 33 працэнты, залежыць ад таго, ці зменіцца ў бліжэйшы час іх матрыяльнае становішча.

Ці ўхваляеце Вы курс Нёмана?

У хваляю, бо Нёман - наш бацька	19%
Хутчэй ухваляю, чым не	18%
Хутчэй не ухваляю	33%
Катыгарычна супраць	7%
А што я магу зрабіць	33%

Патэрналісткія чаканні электратачу ўсё яшчэ абумоўліваюць высокі ўзровень даверу да курсу Нёмана. Да гэтай сацыяльнай групы («ухваляю» ці «большага ўхваляю») можна аднесці і тых, хто не бавыць рэальных пляхуў плюзу на існуючу накірунак Нёмана. Калі б з'яўлялася рэальная альтэрнатыва, яны маглі б падтрымлічаць змененні адносіна любога азімута. Самая разнастайная група - гэта тыя, хто не ўхваляе курс. З папярэднімі стратай іх яднае паліфанічнасць матывацый. Адны лічачы, што курс прамірна вагаеца, другі - што ў ім не адлюстравана ў дастатковай меры палітыка інтэграцыі, трэці - што Нёман мог быць больш глыбокім і чыстым, а чацвёртыя ўказваюць, што ўсе выгоды ад такога курсу набывае суседняя краіна. Аднак, праціўнікі курсу ўсё яшчэ застаюцца ў меншасці, а калі ўлічыць разнавектарнасць іх поглядаў, то ўпрыгожыцца позіцыі незадаволеных на грамадскую думку належыць прызнаць маладзеўским.

Памылка выбаркі складае 2-3 працэнты

1. Раўчук, канаўка для сцёку вады. 2. Маленькі брыг, ваенны альбо пірацкі. 3. Шырокі плоскі канец чаго-небудзь. 4. Частка сахі ці плуга: востры наканечнік, які падразае пласт зямлі пры ворыве. 5. Дымка, туман, смуга. 6. Самы нізкі жаночы

